

SANATÇILAR VE KEDİLERİ* ARTISTS AND THEIR CATS

İpek SAKAL

Yüksek Lisans Öğrencisi, Sivas Cumhuriyet Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Resim Bölümü, Sivas/Türkiye, e-posta: yesiltasipek0@gmail.com / ORCID ID: 0009-0001-5686-0064

Gülşah ÖZDEMİR

Doç., Sivas Cumhuriyet Üniversitesi, Mimarlık Güzel Sanatlar ve Tasarım Fakültesi, Görsel Sanatlar Bölümü, Sivas/Türkiye, e-posta: gtontu@cumhuriyet.edu.tr / ORCID ID: 0000-0002 3768-9230

Özet

İnsanlar ve kediler, binlerce yıldır aynı ortamı paylaşan iki canlı türüdür. Bu birliktelik, yaklaşık 10.000 yıl önce tarım toplumlarının gelişimiyle başlamış ve kediler, tahıl depolarını kemirgenlerden koruyarak insan yaşamında önemli bir yer edinmiştir. Antik Mısır'da kutsal sayılan kediler, hem tanrısal semboller hem de evcil hayvanlar olarak değer görmüştür. Ancak Orta Çağ'da kediler, cadılarla ilişkilendirilerek kötü bir üne sahip olmuş ve bu dönemde yaşanan kedi soykırımları sanatçılar gibi çeşitli kesimlerin çabalarıyla son bulmuştur. Kedilerin sanat eserlerinde yer almaya başlaması, onların yeniden popüler bir evcil hayvan olarak kabul görmesini sağlamıştır. Geçmişte ve günümüzde birçok sanatçı, gerçek dünyada kedilerden etkilenmiş, onlarla yaşam alanlarını paylaşarak onları gözlemlemiş ve birlikte bir arkadaşlık kurmuşlardır. Bu arkadaşlığın etkisiyle sanatçılar, evcil hayvanları olan kedileri resimlerine dahil etmiş ve kullandıkları kedi figürlerini kendi belirledikleri anlamlarla donatıp kendi biçim anlayışlarına göre tasvir etmişlerdir. Leonardo Da Vinci'den Balthus'a, Louis Wain'den Picasso'ya Matis'e kadar birçok sanatçı arkadaşlık ettikleri kedilerini sanatlarına taşıyarak dostluklarını ölümsüzleştirmişlerdir. Türk sanatından da Cihat Burak, Orhan Peker, Fikret Otyam, Gürbüz Doğan Eşkiöglü gibi birçok ünlü isim kedileri ile yaşadıkları dostlukları sanatsal çalışmalarına taşımışlardır. Tarihsel araştırma tekniği kullanılarak yazılan bu çalışmada, kedilerin sanat eserlerindeki yerini ve sanatçılar üzerindeki etkilerini araştırmak amaçlanmıştır. Sonuç olarak sanatçılar ile kediler arasındaki etkileşim incelenerek kedilerin hangi sahnelerde kullanıldığı ve bu figürlerin sanatsal açıdan taşıdığı anlamlar değerlendirilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Resim Sanatı, Sanatçılar, Kedi

Abstract

Humans and cats are two species that have shared the same environment for thousands of years. This relationship began approximately 10,000 years ago with the development of agricultural societies, and cats gained an important place in human life by protecting grain stores from rodents. Considered sacred in ancient Egypt, cats were valued both as divine symbols and as pets. However, in the Middle Ages, cats gained a bad reputation by being associated with witches, and the cat genocides that occurred during this period were ended with the efforts of various groups such as artists. The fact that cats started to appear in works of art allowed them to be accepted as a popular pet again. Many artists in the past and today have been influenced by cats in the real world, shared their living spaces with them, observed them, and formed a friendship with them. With the influence of this friendship, artists included their pet cats in their paintings, equipped the cat figures they used with meanings they determined and depicted them according to their own understanding of form. Many artists, from Leonardo Da Vinci to Balthus, from Louis Wain to Picasso and Matis, have immortalized their friendships by bringing their cats into their art. Many famous names from Turkish art, such as Cihat Burak, Orhan Peker, Fikret Otyam, Gürbüz Doğan Eşkiöglü, have reflected their friendships with their cats in their artistic works. This study, written using historical research techniques, aims to investigate the place of cats in works of art and their effects on artists. As a result, the interaction between artists and cats is examined, and the scenes in which cats are used and the meanings these figures carry in terms of art are evaluated.

Keywords: Painting, Artists, Cat

* Bu makale "Sanatçıların Kedileri ve Eserlerine Yansımaları" adlı yüksek lisans tezinden üretilmiştir.

Giriş

İlk çağlardan itibaren hayvanlarla birlikte paylaştığımız ortak bir gezegende yaşamaktayız, paylaştığımız bu ortak yaşam iki farklı türün zaman içerisinde birbirlerini fark etmesiyle insan ve hayvan arasındaki ilk etkileşimin temellerinin oluşmasına yol açmıştır.

İlk insanlar dünyada yalnız olmadıklarını anladıklarında hayvanların vahşiliğinden ve kendilerine zarar vermesinden korktukları için onlardan saklanmış, bu türden korunmak için yaşam alanları inşa etmişlerdir. Belki de bu sebeple ilk insanlar mağaralar ve ağaç tepeleri gibi korunaklı alanlarda barınmayı tercih etmişlerdir. Kendini güvene alan insanlar bu alanlarda hayvanları gözlemleyerek onların avlanma düzenlerini, davranışlarını anlamaya çalışmış, onlar üzerinde üstünlük kurabilecek yollar aramışlardır. Bu süreç sonunda insanlar artık hayvanlardan saklanmak yerine onları avlamaya başlamış ve bu sayede de yeni besin kaynağı elde ederek yaşamlarını sürdürmeye devam etmişlerdir.

Fakat insan ve hayvan etkileşimi sadece besin kaynağı olarak kalmamış, zaman içerisinde gelişen ve üreten bireyler avladıkları hayvanların derilerini ve postlarını kullanarak kendilerini soğuktan koruyacak kıyafetler elde etmişlerdir. Hayvanlar arasında, gündelik yaşamda insanlara yardımcı olabilecek türlerin olduğunu fark ederek onları evcilleştirmeyi başarmışlardır. Artık hayvanlar ilk insanların korkup saklandıkları ya da sadece beslenmek için avladıkları bir tür olmaktan çıkmış, insanların gündelik yaşamlarında, tarım arazilerini ekip biçerken güçlerinden yararlandıkları, tahıl depolarını haşerelere karşı korumak için besledikleri ve bizzat evlerinin içinde yer vererek onları diğer tehlikelere karşı koruyan canlılar olarak yerini almaya başlamıştır.

Evcilleştirilen bu türler arasında bugün en çok bir arada yaşadığımız hayvan olan kedi öne çıkmaktadır. Yaklaşık 4000 yıldan fazla süredir insanlarla birlikte yaşayan kediler, avcılıkta ustalaşmış hayvanlar arasında yerini almıştır ve kedilerin bu özelliğini fark eden insanlar onları evcilleştirmek için adımlar atmıştır. Kediler evcilleştirilmesiyle birlikte geçmişte yaşadığı meşakkatli yoluna rağmen günümüze ulaşmayı başarmış ve zaman içerisinde birçok toplumun kültüründe iyi veya kötü rolünde yerini almıştır (Mark, 2012).

1. ANTİK ÇAĞLARDAN GÜNÜMÜZE SANATTA KEDİ İMGESİ

1.1. Antik Mısır da Kedi Figürleri

Çeşitli sebeplerle kediler insanların dikkatini çekmiş ve insanoğlu onlardan faydalanabileceklerini gördüğü için onları evcilleştirmek istemiştir. Bu girişimlerinde başarılı olarak kedileri kendi yaşam alanlarına çekmeyi başarmış ve bu adımla birlikte kedi ve insan etkileşiminin ilk temelleri atılmıştır.

Kedilerin evcilleştirilme dönemi genellikle Antik Mısır'a ait olduğu düşünülürse, yapılan arkeolojik çalışmalar sonucunda "Kıbrıs'ta en eski insan yerleşimlerinden bazıları olan ve günümüzden yaklaşık 9500 yıl öncesine (M.Ö.) tarihlenen Khirokitia ve Shillourokambos bölgelerinde yapılan kazılar, biri bir kişiyle birlikte gömülmüş olan kedilerin açıkça görülen kalıntılarını ortaya çıkarmıştır" (Turner C. Dennis, 2014). Bu bulgular kedinin evcilleştirilme tarihinin Antik Mısır'dan daha önce olduğunu ve günümüz kedilerinin atalarının kesin olmamakla birlikte bu tarihler arasında evcilleştirilmeye başlandığına dair önemli bir ipucu sunmaktadır. Fakat kedilerin altın çağı Antik Mısır'a ulaştıklarında başlamıştır. Mısırlıların tarıma başlamasının haşere ve kemirgenlerin sayısının artmasına neden olduğu düşünülmektedir. Fare popülasyonundaki artış halkın tarlarında ve tahıl depolarında zayıya yol açmıştır. Buna istinaden Mısır halkı, kedilerin avcılıkta usta hayvanlar olduğunu fark ederek

onları evcilleştirme yoluna gitmiş olmalıdır. Bu evcilleştirme sürecinin, tarımın gelişimiyle birlikte çok eski bir döneme denk geldiği tahmin edilmektedir.

Çeşitli yollar deneyerek ve yaşam alanlarının yakınlarına kediler için hazır yiyecekler bırakarak kedileri kendilerine çeken Mısır halkı, kedileri etkilemeyi başarmış ve kediler yalnızca avlanma yetenekleriyle yetinmek yerine insanlardan yiyecek almaya başlamışlardır. “Yavaş yavaş, insan sofrasında sunulan üstün lezzetlerin tadını çıkarmak için eve taşınmaya başlamışlardır. Kediler yalnızca avlanma güçlerine güvenmek yerine insanlardan yiyecek almaya alışmışlardır” (Bugler, 2011, s.6). İnsanlar, kedilerin zararlı haşereleri avlama konusundaki becerileri sayesinde tarım ürünlerini koruduklarını fark ettikten sonra bu faydaları nedeniyle kedilere her zaman saygı ve hoşgörü göstermiştir.

Kediler, yalnızca fiziksel koruma sağlamalarıyla değil, aynı zamanda gizemli ve bağımsız doğalarıyla da Antik Mısır'da derin bir saygı görmüştür. Bu özellikleri, kedilere hem dünyevi hem de ruhani bir anlam yüklenmesine, dolayısıyla toplumda kutsal bir yer edinmelerine neden olmuştur. "Diodorus Siculus, Mısır toplumunda kedilerin tanrı gibi kutsal kabul edildiğini ve yanlışlıkla bile olsa bir kediyi öldüren kişiyi çok sert cezaların beklediğini aktarmıştır" (Hasdemir, 2019,135). Mısır toplumunda kedilere duyulan bu derin saygı, onların yalnızca kutsal varlıklar olarak kabul edilmesine değil, aynı zamanda korunmaları için sıkı tedbirler alınmasına yol açmıştır. Kedilerin statüsünü korumak adına, Mısır hükümeti kedi ihracatını tamamen yasaklamış ve bu yasağı denetlemek için özel bir birim oluşturmuştur. “Mısır'dan kedi ihracatı o kadar katı bir şekilde yasaklanmıştı ki, hükümetin sadece bu konuyla ilgilenmek üzere bir şubesi oluşturulmuştu” (Mark, 2012). Antik Mısır'da kediler yalnızca günlük yaşamın bir parçası değil, aynı zamanda sanatın ve sembolizmin önemli bir unsuru olmuştur. Tapınak süslemelerinde ve mezar resimlerinde sıkça tasvir edilen kediler, koruma, bereket ve kutsallığın simgesi olarak görülmüştür. Bu sanat eserleri, kedilerin Mısır kültüründeki saygın yerini ve ruhani anlamını günümüze kadar taşıyan önemli bir miras olarak kabul edilmektedir.

Kedilere duyulan minnet ve saygı duygusu, halkı kedileri kutsal canlılar olarak görüp kabul etmeye yönlendirmiştir ve Güneş tanrısı Ra'nın kızı olan Tanrıça Bastet ile özdeşleştirmişlerdir. Tanrıça Bastet “Koruma, zevk, doğurganlık ve iyi sağlık gibi birçok ilişkili özelliğe sahip bir Mısır tanrıçasıdır. Mısır'ın birçok yerinde Bastet ayrıca Ay Tanrıçası olarak tanınmakta ve hem Ay'ın gözü hem de Ra'nın gözü olduğu düşünülmektedir” (Rosie Lesso, 2023). Mısırlılar Bastet'i genellikle kedi başlı bir kadın formunda tasvir ederek tanrıları arasında önemli bir yere koymuşlardır.

Mısır sanatında kedi figürü önemli motiflerinden biri olmuştur. Tanrıça Bastet'in birçok heykeli bulunmaktadır. Genelde Bastet ayak bileklerine kadar uzanan sıkı bir elbise giymiş kedi başlı bir kadın olarak tasvir edilmiştir. Yapılan kazılarda Bubastis şehrinde yer alan Bastet tapınağı başta olmak üzere Mısır'a ait sayısız kedi mumyası gün yüzüne çıkmıştır. Bunun yanında halk kedi motifini birçok tılsımda, mezar anıtlarında, kabartmalarda, mücevherler ve kâseler başta olmak üzere birçok yerde kullanmışlardır.

Resim 1: Tanrıça Bastet, MÖ 664–30, Bronz Heykel, The Met Fifth Avenue'da Galer (Kaynak: <https://tr.wikipedia.org/wiki/Bast>) (Erişim Tarihi 26.07.2024)

Resim 2: Firavun III. Amenhotep ve Kraliçe Tiye'nin en büyük oğlu Veliht Prens Thutmose'un kedisinin lahiti (Kaynak: <https://www.quora.com/Why-are-cats-called-Mew-in-ancient-Egypt>) (Erişim Tarihi 26.07.2024)

1. 2. Yunan Ve Roma Kültüründe Kedi

Evcilleşen ve insanlarla yaşamaya adapte olan kediler Mısır halkının çabalarına rağmen pek çok ülkeye çeşitli yollarla ulaşarak antik dünyanın dışına çıkmışlardır. "M.Ö. birinci bin yılda evcil kediler varlığını firavunların topraklarının ötesine, Yunan ve Roma imparatorluklarına ve daha doğuya doğru genişletmiştir. Bunun bir nedeni Büyük İskender'in MÖ 332'de Mısır'ı fethetmesi, bir nedeni de kedilerin Akdeniz'de dolaşan ticaret gemilerinde davetli veya kaçak olarak taşınmasıdır (...) Mısır ay tanrıçası İsis, Bastet ve kediyle özdeşleştirilmiştir ve kültü Mısır'dan Helen ve Roma dünyalarına yayılmıştır. İsis'in kimliği Yunan tanrıçası Artemis ve Roma tanrıçası Diana ile özdeşleştiğinde, kedi de onlarla ilişkilendirilmiştir" (Bugler, 2011, s.9). Bu hikâye daha sonraki dönemlerde yaşanacak kedi ve büyü ilişkisinin farkında olmayarak ilk adımını oluşturmuştur. Romalılar Mısır halkı gibi kedileri sevmiş ve beslemişlerdir. Fakat Roma ve Yunan sanatında kedi figürünü görmek sınırlıdır, kedilere sadece birkaç mozaikte, vazolarda fresklerde ve heykellerde yer vermişlerdir. "Antik dünyada kedilerin önemi görünüşe göre benzersizdir. Eski veya Yeni Ahit'te onlardan bahsedilmemiştir ve antik Yunan ve Roma'da küçük bir rol oynamışlardır. Kediler, Pompeii'den bir mozaik de dahil olmak üzere, ara sıra Yunan vazolarında ve Roma mozaiklerinde görülmektedir" (Torrey, 2022, 6). Yunan ve Roma kültüründe kediler, Mısır'daki kutsal statülerinden farklı olarak daha sıradan ve sınırlı bir rol üstlenmiştir. Ticaret ve fetihlerle bu medeniyetlere ulaşan kediler, halk tarafından sevilmiş ve beslenmiş olsa da, sanatta ve yazılı kaynaklarda sınırlı şekilde yer bulmuşlardır. Buna rağmen, kedilerin Antik Mısır'dan başlayarak farklı kültürlere yayılan serüveni, onların evrensel bir hayvan olarak tarihteki önemini ve etkisini kanıtlamaktadır.

Resim 3: *Kedi Mozaigi*, MÖ 1. yüzyılın ilk çeyreğine ait bir Roma villasının yemek odasından alınan taban mozaigi, Roma Ulusal Müzesi, Palazzo Massimo'da yer almaktadır
(Kaynak: <https://www.peramuzesi.org.tr/blog/bir-kedi-dosyasi/1412>)(Erişim Tarihi 26.07.2024)

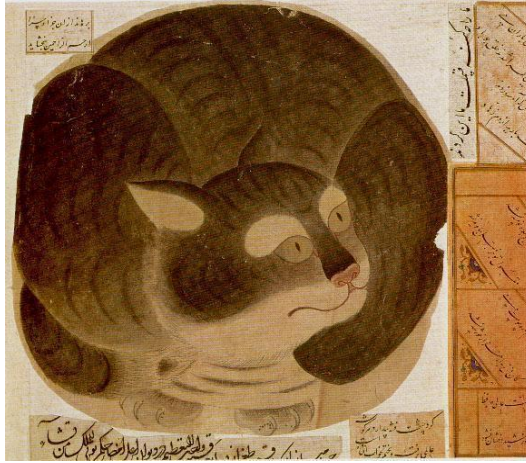
1. 3. İslami Coğrafyada Kedi

Kediler İslami coğrafyada da halkın hoşgörüsünü ve sevgisini kazanmışlardır. Bu sevginin ana nedeni Müslümanların peygamberi olan Hz. Muhammed'in kedileri çok sevmesidir. Öyle ki peygamberin Muezza adında tekir bir kedisi bile olmuştur. "En ünlü hikayelerden biri, Hz. Muhammed'in en sevdiği kedi olan Muezza'nın ezan okunduğu vakit Hz. Muhammed'in cübbelerinden birini giymek için gittiğinde kedisinin kollarından birinin üzerinde uyuduğunu anlatmasıdır. Kediye rahatsız etmek yerine kolunu kesip uyumasına izin vermiştir. Geri döndüğünde Muezza uyanmış ve Hz. Muhammed'e eğilmiş ve O da karşılığında kediyi üç kez okşamıştır" (Nizamoğlu, 2007). Diğer yandan on üçüncü yüzyılda Kahire hükümdarı El Zahir Baybars'ın da kedilere duyduğu sevgisi kayıtlara geçmiştir. "1830'larda Kahire'de yaşayan Oryantalist Edward Lane, her öğleden sonra bir grup kedinin Yüksek Mahkeme bahçesinde toplandığını ve insanların onlar için sepetler dolusu yiyecek getirdiğini bildirmiştir. Bu gelenek, hüküm süren Memlük sultanı el-Zahir Baybars'ın şehrin kedileri için bir bahçe bağışladığı 13. yüzyıla dayanmaktadır" (Bugler, 2011, 11).

İslami coğrafyanın bir çok kentinde kendini sevdirmeyi başaran kediler halen günümüzde Kahire, Şam ve İstanbul gibi metropol kentlerin sokaklarında özgürce dolaşmakta ve halkın sevgisini kazanmaya devam etmektedir. Sokaklar ve evlerde birçok kediye sahip çıkan halk kedilerin camilere girmesine bile müsaade etmektedir. Bunu ana sebebi yine Hz. Muhammet'e dayandırılmakta, Peygamberin kedilerin temiz canlılar olduğunu belirttiği söylenmektedir. Bununla birlikte geçmişten günümüze kedileri İslami coğrafyadaki birçok ibadet alanlarında vakit geçirirken görmek mümkündür

Kediler İslam sanatında da ünlüdür. Müslüman ressamlar, özellikle hattatlar, "tercihen bu amaçla yetiştirilen uzun tüylü kedilerin kürkünden yapılmış ve dikkat çekici bir renk yelpazesinde opak, mücevher benzeri renkler uygulayan" fırçalar kullanmışlardır" (Nizamoğlu, 2007). Selçuklu ve Osmanlı dönemine ait sanatçılar, çok sayıda olmasa da, kedileri çini,

minyatür gibi çeşitli sanat eserlerinde kullanmışlardır. Ayrıca, bronz tütsü yakacaklarından yüzük tutacaklarına kadar farklı objelerde kedi figürlerine rastlanmaktadır.

Resim 4: *Kedili Minyatür*, 15. yüzyıl, Akkoyunlu Türkmen Dönemi, Topkapı Sarayı Müzesi Kütüphanesi
(Kaynak: <https://minyatursanati.tumblr.com/page/3>) (Erişim Tarihi 26.07.2024)

1. 4. Ortaçağ ve Rönesans Kedileri

On üçüncü yüzyılla gelindiğinde kedilerin bu döneme kadar uzanan saltanatı maalesef sona ermiştir ve onları bekleyen karanlık bir döneme girilmiştir. "1233'te, Papa Gregory IX un kedilerin, özellikle siyah olanların, yok edilmesini ve kadın sahiplerinin öldürülmesini onaylayan bir ferman yayınladığında kedilerin sonu gelmiştir" (Bugler, 2011, s.12). Başlatılan bu soykırım vahşice gerçekleştirilmiş, kediler avlanılarak yakalanmış, canlı halde ateşe atılmış, kedi avlamak dönemin en popüler spor aktiviteleri arasına girmiştir. "Örneğin, 1638'de Yeni Yıl Günü'nde Ely Katedrali'nde, 'büyük ve coşkulu bir kalabalığın huzurunda, bir şişe bağlanmış canlı bir kedinin kızartılması nedeniyle koronun yakınında büyük bir gürültü ve kargaşa yaşandı'. Yüzyılın ilerleyen dönemlerinde, Katolik karşıtı duygular yaygınlaştığında, 'Papa'nın yanan kuklalarını canlı kedilerle doldurmak, çılgınlıklarının dramatik bir etki yaratması için bir uygulamaydı'. Birçok ilçe panayırında, 'sepet içinde asılı duran bir kediyi vurmak popüler bir spordu' (Torrey, 2022, 44). Orta Çağ'da kedilere yönelik şiddet ve zalimlik, hem dini ritüellerde hem de eğlence amaçlı etkinliklerde yaygın bir uygulama haline gelmiştir. Kedilerin korkutucu ve uğursuz varlıklar olarak algılanması, özellikle cadılıkla ilişkilendirilmeleri, bu tür uygulamaların yayılmasına zemin hazırlamıştır. Bu durum, kedilerin nüfusunu ciddi şekilde azaltarak doğal ekosistemde dengesizliklere yol açmış ve fare ile sıçan popülasyonlarının kontrolsüz biçimde artmasına neden olmuştur. "Uzun zamandır bu kadar çok kedinin ölmesinin fare ve sıçan popülasyonlarının gelişmesine izin verdiği ve bu haşerelerin taşıdığı pirelerin 1348 yılındaki Bubonik Veba'ya neden olduğu ileri sürülmüştür. Bu teori tartışmalı olsa da, kedi popülasyonundaki bir azalmanın fare ve sıçan sayısında bir artışa yol açacağı konusunda şüphe yoktur..." (Mark 2012). Kediler ortaçağın getirdiği karanlık düşüncenin yol açtığı zorbalıktan sanatçılar sayesinde kurtulmuşlardır. Ortaçağ ve Rönesans'ın başında kediler evcil hayvan olarak kabul edilmezken ilerleyen süreçte sanatçıların kedileri resimlerine dâhil etmeleri toplum üzerinde dikkat çekmiştir bunun ana sebebi o döneme kadar olan kedi ve büyü ilişkilendirilmesi olmuştur. Çünkü halk kedileri şeytanın ortağı, uğursuzluğun ve kötülüğün sembolü olarak kabul etmiş onlara gündelik yaşamlarının içinden yer vermemişlerdir. Dönemin ilerlemesiyle birlikte aristokratlar, akademisyenler, sanatçılar ve birkaç din adamından oluşan küçük bir topluluk sayesinde kediye duyulan olumsuz bakış açısı değişmeye başlamıştır. Kediler "artık sadece fare avcılığı becerileri için beslenmiyordu, birçok ev için tercih edilen evcil hayvan ve sanatçılar ve yazarlar için değerli bir arkadaştı. (...) Giderek

artan sayıda sanatçı kedileri tasvir etmede uzmanlaşmaya başlamıştır” (Bugler, 2011, s.28). Eğitimli kişilerden oluşan bir kısım insan tarafından kedi ve büyüculük ilişkilendirilmesini ortaçağın batıl inancı olarak görmeye başlanmış ve bu görüşü savunmaları sayesinde on sekizinci yy. ortalarında kediler evcil hayvan statüsünü yeniden kazanmışlardır. Eğitimli bir grup insanın kedileri beslemesi sayesinde kediler bu dönemle bohemlikle ilişkilendirilerek evcil hayvan olarak evlerde yerini almıştır. Ağırlıklı olarak aristokratlar, sanatçılar ve entelektüeller kedileri evcil hayvan olarak sahiplenip beslemişlerdir. On sekizinci yüzyılın kedilere yaklaşımını sanat tarihçisi Caroline Bugler şu sözleriyle anlatmıştır: “On yedinci ve on sekizinci yüzyıllarda kediler, özellikle üst orta sınıf veya soyluların çocuklarının gayriresmi portrelerinde giderek artan sayılarda görünmeye başladı” (Bugler, 2011, 200). Caroline Bugler bu sözlerine şunları da ekledi: ”Kediler giderek küçük çocukların doğal yoldaşı olarak görülmeye başlandıkça, zarafet ve gizemleri ile modelin şehvetini tamamlayabilecekleri yetişkin kadın portrelerine de yavaş yavaş geçiş yaptılar” (Bugler, 2011, 201).

On dokuzuncu yüzyıla gelindiğinde ise aydınlanma döneminin de sayesinde kediler ortaçağın karanlığından tamamen uzaklaşmış yeniden halkın arasına karışmaya başlamışlardır. Kediler tekrar evcil hayvanlar olarak kabullenilmiş ve saygınlıklarını yeniden kazanılmış, ev konforunun önemli bir simgesi haline dönüşmüş ve on dokuzuncu yüzyıl da kedinin popülerliği artmıştır. “Viktorya Çağında (MS 1837-1901) kediler, eski Mısır'da sahip oldukları önceki yüksek mevkiye tekrar yükseltilmiştir. (...) Kraliçenin kedilere olan ilgisi, onu saray mensupları olarak gördüğü iki Mavi İran kedisini evlat edinmeye yöneltmiştir. Bu hikaye günün gazetelerinde yer almış ve Kraliçe Victoria çok popüler bir hükümdar olduğu için giderek daha fazla insan kendi kedilerine sahip olmakla ilgilenmeye başlamıştır” (Mark, 2012). Ayrıca sanatçılar artık kedilere sevgilerini gizlemek durumunda kalmamış resimlerinde sıklıkla kediyi kullanmaya başlamış, kendilerini evcil hayvanları olan kedileriyle birlikte mutlu sahnelerde birlikte betimlemişlerdir, eserlerinde kedileri kadınlarla, genç kızlarla ve çocuklarla birlikte kullanmaya başlamışlardır. Örneğin Ford Madox Brown kızını ayaklarının dibinde beliren bir kediyle çiçek toplarken resmetmiştir.

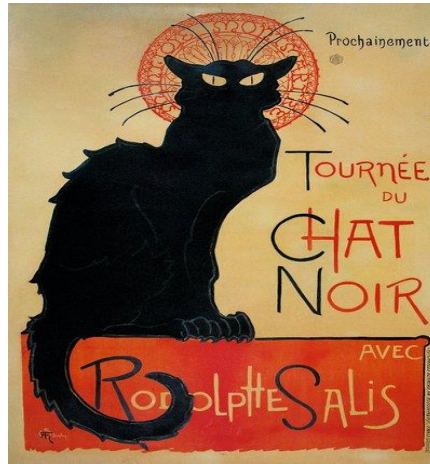
Resim 5: Mary Beale, *Bir Kediyle Bir Kızın Portresi*, 1665-1670, Vellum Üzerine Yağlıboya, 12,7 x 9,5 cm
(Kaynak:<https://www.metmuseum.org/articles/theophile-alexandre-steinlen-cats-socialism-world-war-i>)
(Erişim Tarihi 27.07.2024)

Resim 6: Ford Madox Brown, *The Nosegay*, 1867, Kağıt Üzerine Suluboya, 32 x 47 cm, Lady Lever Art Gallery, Port Sunlight National MuseumsLiverpool(Kaynak:<https://www.mentalfloss.com/posts/louis-wain-artist-facts>)
(Erişim Tarihi:28.07.2024)

1. 5. 20. yy. Modern Kedi

Kediler artık popüler evcil hayvanlar arasında en üst sıralarda yer alan canlılar haline gelmişlerdir, sanatçıların büyük katkıları sayesinde on dokuzuncu yy. sonu ve yirminci yy. başlarında ortaçağ döneminde kaybettiği saygınlığını yeniden kazanmıştır. İlk çağlardan bu zamana kadar olan süreçte varlıklarını sürdürmeyi başaran ve adından söz ettiren kediler insanlar üzerinde her zaman merak uyandırmayı başarmış ve gizemli halleriyle dikkatleri üzerine çekmişlerdir. “Kedi, değişken doğası sayesinde on dokuzuncu yy. sonu ve yirminci yy. sanat hareketlerinin her birinde, hatta görünür gerçekliğin neredeyse saf soyutlamaya dönüştüğü eserlerde bile kendine yer bulmuştur. (...) Kedi imgelerinin bu yaygınlığı çağdaş dünyada da devam etti: Kedilerin yer aldığı çok sayıda tebrik kartı ve takvim bulmak için uzağa bakmaya gerek yok ve bunlar çizgi filmlerde, televizyon ve film animasyonlarında, resimli kitaplarda ve web sitelerinde karşımıza çıkıyor” (Bugler, 2011, s.248). Kedi figürü artık soyut ve sembolik bir şekilde çeşitli stil ve biçimlerde tasvir edilmeye başlanmış ve sanatta yeni bir soluk bulmuştur.

Resim 7: Théophile Alexandre Steinlen, *Tournée du Chat Noir de Rodolphe Salis*, 1896, Taşbaskı, 140 x 100 cm, Rutgers Üniversitesi'ndeki Zimmerli Sanat Müzesi (Kaynak: <https://listelist.com/louis-wain-kedi-cizimleri/>) (Erişim Tarihi: 28.07.2024)

2. SANATÇILARIN KEDİLERİ

2.1 Louis Wain (1860 – 1939)

Resim 8: Louis Wain Ve Kedisi Birlikte Çizim Masasındalar, 1890 (Kaynak: <https://www.bbc.com/news/uk-england-london-59518847>) (Erişim Tarihi:01.12.2024)

Viktorya döneminin ünlü ressamı olan Louis Wain, özellikle tuhaf ve büyüleyici kedi resimleriyle tanınmaktadır. Sanatçı yaşamı boyunca çok sayıda kedi resmi yapmıştır. Sanatçının kariyeri ailenin evcil kedisini resmetmesiyle başlamıştır. Kedisiyle güçlü bir bağ

kuran Wain'in eserlerini betimlerken kedisinden büyük bir ilham aldığı gözlemlenmiştir. “Sanatçının tuhaf kedi portreleri, aile kedisi Peter'a hayran olan ölmekte olan karısı Emily Richardson'ı rahatlatmak için bir proje olarak tasarlanmıştı. Bir keresinde, çok sevdiği evcil hayvanı için ‘Kariyerimin temeli, ilk çabalarımın gelişimi ve çalışmalarımın kuruluşu ona aittir,’ demiştir” (Nastasi, 2015, s.76). Peter, Wain'in hayatına yalnızca neşe ve teselli getirmekle kalmamış, aynı zamanda sanatçının kariyerinin yönünü belirleyecek yaratıcı ilhamın kaynağı olmuştur. Louis Wain'in kedilere olan derin sevgisi, hem kişisel yaşamında hem de sanatında belirleyici bir rol oynamış, kariyerinin başlangıç noktasını oluşturmuştur. Ancak, sanatçının hayatındaki zorluklar ve hastalığı, eserlerinin

tonunu ve tarzını da etkileyerek farklı dönemlerde bambaşka duygulara ve anlatımlara yol açmıştır. Wain'in kedileri, hem onun mutluluğunu hem de zihinsel karmaşasını yansıtan güçlü birer simge haline gelmiştir. “Louis Wain'e, ölümünden on beş yıl önce şizofreni tanısı konmuştur. Sanatçı iyi olduğu dönemlerde sevimli, güzel ve mutlu kedi resimleri yapmış, hastalığının atakta olduğu dönemlerde ise sanki dışarıya elektrik ya da enerji yayıyormuş gibi görünen, öfkeli, deforme olmuş, rengârenk ve rahatsız edici kediler resmetmiştir” (Aktay, 2010). Wain, başlangıçta eşini eğlendirmek için kediler çizerken, eşinin ölümünden ve hastalığının ilerlemesinden sonra eserlerinde daha derin ve anlam yüklü bir yaklaşım benimsemiştir. Başlangıçta insan gibi davranan, kıyafetler giyen ve müzik aletleri çalan kediler, zamanla yerini daha soyut ve karmaşık tasvirlerle bırakmıştır. Wain'in çizimleri, canlı renklerin

Resim 9: Louis Wain, Erken Dönem Kedi Resimleri

(Kaynak: <https://listelist.com/louis-wain-kedi-cizimleri/>) (Erişim Tarihi: 28.07.2024)

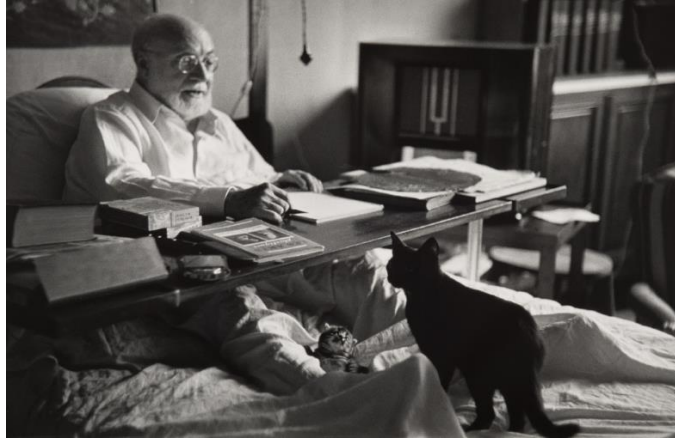

Resim 10: Louis Wain, Orta Ve Son Dönem Kedi Eserleri

(Kaynak: <https://gulsahmeralozgur.dr.tr/louis-wain/>) (Erişim Tarihi: 28.07.2024)

ve sıra dışı motiflerin ön plana çıktığı kendine özgü bir sanat tarzına dönüşerek sanatçının iç dünyasını yansıtmıştır.

2.2 Henri Matisse (1869 – 1954)

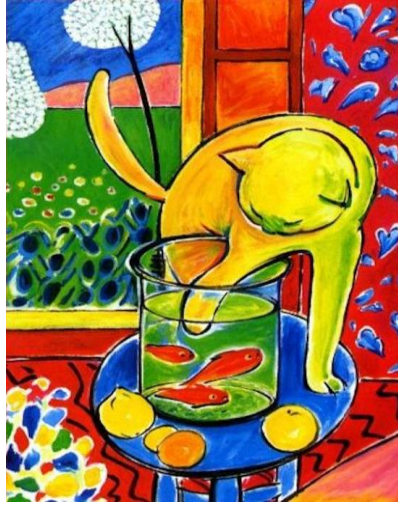
Resim 11: Henri Matisse, Nice'deki Hotel Regine'daki Dairesinde Kedileri ile Birlikte (Kaynak: <https://www.artsy.net/artwork/robert-cap-a-henri-matisse-at-cimiez-nice>) (Erişim Tarihi:29.07.2024)

Yirminci yüzyılın önemli isimlerinden biri olan Fransız sanatçı Henri Matisse Modern sanatın en büyük sanatçılarından biri olarak kabul edilmiştir. Fovizim akımının önde gelen ismi Matisse kendi sanatını “renklerin müziği” olarak ifade etmiştir. (Wolfman, 2017). Ancak, Matisse'in sanat dünyasındaki iz bırakan çalışmalarının yanı sıra, kedilere olan derin sevgisi de dikkat çekmektedir. "Matisse yaşamı boyunca evcil hayvan olarak birkaç kedi beslemiştir. Değerli yoldaşları, sanatsal yolculuğunun her adımında ona eşlik etmiştir. Coussi adında büyük, çizgili bir kedi ve kız kardeşi la Puce adında zarif, siyah bir kedisi vardır. Minouche kardeşlerin annesidir, ufak tefek, beyaz ve gri bir kedir. Hayvanlar Matisse'in ruhunu yatıştırmıştır. Sessiz, ciddi devrimci, kedi dostları ayaklarının altındayken Matisse eriyor gibidir. Hayatının sonlarına doğru Matisse'in evcil hayvanları ona Nice'deki Hotel Regina'daki dairesine kadar eşlik etmişlerdir" (NASTASI, 2015, s. 59). Birlikte fotoğraflandıkları karelerde Matisse'n kedilerle olmaktan çok keyif aldığı, kedilerin ise yaşamlarını Matisse'in yanında sürdürmekten mutluluk duydukları görülmektedir.

Matisse'in eserlerinde kediler, farklı rollerde karşımıza çıkmaktadır. Sanatçı kediyi Bazen ana karakter olarak öne çıkarılırken, bazen de kompozisyonu zenginleştiren dekoratif bir unsur olarak kullanmıştır.

Resim 12: Henri Matisse, *SiyaH Kedili Kız*, 1910, Tuval Üzerine Yağlıboya, 94 X 64,1 cm, Özel Koleksiyon (Kaynak: <https://www.wikiart.org/en/henri-matisse/girl-with-a-black-cat>) (Erişim Tarihi:29.07.2024)

Resim 13: Henri Matisse, *Kırmızı balık ve Kedi*, 1914, Tuval Üzerine Yağlıboya, 16 x 20cm, Pushkin Museum of Art in Moscow, Russia (Kaynak: <https://sumbulsokak.com/keci-ile-kirmizi-balik/>) (Erişim Tarihi:29.07.2024)

2.3 Andy Warhol (1928 – 1987)

Resim 14: Andy Warhol ve Siyam Türü Olan Kedisini (Kaynak: <https://gallinart.wordpress.com/tag/andy-warhol/>) (Erişim Tarihi: 04.10.2024)

Pop Art sanatının en önemli temsilcilerinden biri olan Andy Warhol, yaptığı ses getiren eserleriyle ve günlük yaşam nesnelere sanat eserine dönüştürme yeteneğiyle tanınmaktadır. Sanat hayatına illüstratör ve grafik tasarımcı olarak başlayan Warhol, kısa sürede sınırları zorlayan benzersiz çalışmaları ile sanat dünyasında farkını ortaya koymayı başarmış ve adının duyulmasını sağlamıştır. Sanatçı, çalışmalarında genellikle gündelik yaşamdan nesnelere ve ünlü isimlerin portrelerini kullanmayı tercih etmiş, özellikle Amerikan kültüründeki tüketim çılgınlığına dikkat çekmeyi amaçlamıştır. Warhol, kapitalizmi sanatıyla harmanlayarak eleştirel bir yaklaşım ortaya koymuştur. “Warhol, Amerikan toplumunun sanata yönelik tutumunu çok iyi yansıtmıştır. Amerikalı ünlülere göre sanat, iş ve eğlencedir. Bu nedenle sanat paraya teslim olmuş, onun boyunduruğu altına girmiştir. Warhol’da bu anlayışta işler yapmış, sanatı para olarak görmüştür. (...) Böylece hem sanatın o dönemdeki durumunu eleştirel bir yaklaşım sergilemiş hem de sanatın ne olduğu sorusunu ortaya atarak ona felsefi bir boyut kazandırmıştır” (Ataseven, 2017, 5). Warhol’un kedi sevgisi, sanat hayatının da önemli bir parçasını oluşturmuştur. Sanatçının kedilere olan düşkünlüğü, hem kişisel yaşamında hem de sanatsal üretiminde kendini göstermiştir, sanatçı kedileri yalnızca evcil hayvanları olarak değil; aynı zamanda onun sanatında belirgin birer figür haline gelmiştir. “Warhol hayvanlara olan tutkusunu annesi Julia’yla paylaşmıştır. Bir zamanlar sanatçının, Upper East Side’daki evinde

yirmi beş kadar kedisi olmuştur” (Nastasi, 2015, 20). Warhol, bu kedileri çeşitli tekniklerle ve stillerle tasvir etmiştir. “1954 yılında kendi yayınladığı ‘25 Kedi Adı Sam ve Bir Mavi Kedi’ isimle bir çizim kitabı çıkarmıştır. Kedilerini gözlemleyerek yaptığı kedi çizimlerinden oluşan bu kitabın kaligrafisini annesi hazırlamıştır ve kitap da 16 litografi içeren kedi çizimleri yer almaktadır” (Gallina,2016). Sanatçının çizim kitaplarında yer alan bu kediler, Warhol’ün pop art anlayışının bir yansımasıdır. Kedileri, sıradan bir evcil hayvandan çıkararak onları tüketim kültürünün bir parçası haline getirmiş ve sanatın sınırlarını zorlamıştır.

Resim 15: Andy Warhol, 1956, *Sam*, Kağıt Üzerine Elle Renklendirilmiş Ofset Litografi, 22,9 X 15 cm
(Kaynak:<https://www.artsy.net/artwork/andy-warhol-sam-sitting-red-cat-with-green-eyes-dot>)
(Erişim Tarihi: 04.10.2024)

Resim 16: Andy Warhol, 1956, *Mavi Kedi*, Kağıt Üzerine Elle Renklendirilmiş Ofset Litografi, 22,9 X 15cm
(Kaynak:<https://shop.nga.gowarhol-blue-cat-11-x-14-print>) (Erişim Tarihi: 04.10.2024)

Resim 17: Andy Warhol, 1957, *Kedi*, Kağıt Üzerine Mürekkep, Sulu Boya Ve Grafit, 48,6 X 36,2 cm
(Kaynak:<https://www.artsy.net/artwork/andy-warhol-cat>)
(Erişim Tarihi: 04.10.2024)

2.4 Ai Weiwei (1957 -)

Resim 18: Ai Weiwei ve Kedisi (Kaynak: <https://dbqart.org/artists-and-their-pets-2020-june-1/>) (Erişim Tarihi: 04.10.2024)

Gerçekleştirdiği protesto sanatları ile tanınan Weiwei, aktivist ve çağdaş sanatın önde gelen isimlerindedir. Konu olarak Çin başta olmak üzere küresel çapta yaşanan kültürel ve politik sorunları ele almaktadır. Çalışmalarında kışkırtıcı ve bir nevi meydan okuma olarak görülebilen cesur sahneleri sayesinde Weiwei'nin çağdaş sanata etkisi ve katkısı yadsınamaz şekilde büyüktür. Bunun yanı sıra kedi sever yönü ile de bilinen sanatçı sanat hayatının ilk zamanlarından itibaren atölyelerinde birçok kediye ev sahipliği yapmaktadır. 2021 yılında The Times'a kedileri hakkında yaptığı röportajında “2000 yılında Pekin'de kendi stüdyomu

kurduğumda, istediğim ilk şey orada biraz hayat olmasıydı. Bir kedi aldım - ilk kediyi ve ona 20 yıl boyunca baktım. Bir ara Pekin'deki yerleşimde 30'dan fazla kedim vardı. Hepsi kurtarılmışlardı” demiştir. (Newell, 2021). Sanatçı kedilere sadece atölyelerinde değil aynı zamanda eserlerinde de yer vermiştir. Weiwei'nin oğlu Ai Lau ile 2022 yılında birlikte yaptığı ve sınırlı sayıda ürettikleri Maple ve Birch adlı kedilerinin bulunduğu baskı çalışmaları vardır.

Resim 19: Ai Weiwei, *Kediler (kırmızı ve siyah)*, 2022, Serigrafi Baskı, 28x33 cm (Kaynak: <https://www.myartbroker.com/artist-ai-weiwei/artwork-cats-red-signed-print>) (Erişim Tarihi: 04.10.2024)

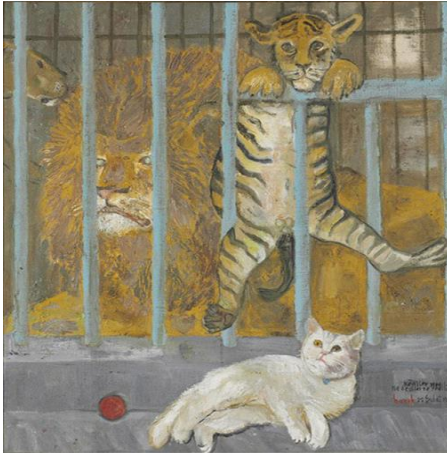
2.5 Cihat Burak (1915 – 1994)

Resim 20: Cihat Burak ve Kedisi (Halit Ergüven Arşivi) (Kaynak: <https://www.unlimitedrag.com/post/cihat-burak-hikayelerinin-guzelligi>) (Erişim Tarihi: 07.10.2024)

Ressam, yazar, mimar ve seramikçi olan Burak sıra dışı karakteri ile tanınan 20.yy Türk sanatçılarından biridir. Sanatçı eserlerinde eski ile yeniyi harmanlayarak geleneksel Osmanlı tarzını batı resim tarzı ile birleştirerek kendine özgü bir üslup kazanmıştır. Eserlerinde kendi yetiştiği coğrafyanın kültürüne ait imgeleri kullanmayı tercih eden sanatçı, bu imgeleri kendi oluşturduğu mistik bir ortamda gerçeküstü bir üslup kullanarak sahnelerini tasvir etmiştir. Kedi dostu olan Burak'ın Pamuk adında bir kedisi olmuştur (Çolak, 2019). Sanatçının kedilere duyduğu ilgi ve sevgisini görmek için eserlerine bakmak yeterli olacaktır. Birçok ifade ve biçimde kedileri resmeden sanatçı, yaptığı çalışmalarında kedinin gündelik yaşamındaki birçok davranışını ve karakterinin farklı yönlerini çalışmıştır. “Aynı zamanda kedilerin özgür bir ruha sahip olduğunu ve kendisinin de en çok kedilerin bu özelliklerini sevip benimsediğini anlatan sanatçı, kedilerin aslanlardan bile daha özgür hayvanlar olduklarını, aslanların bile yeri geldiğinde eğitilerek çemberden çembere atladıklarını söyleyerek kedilerin özgürlüğü sevdiği için asla bu tür davranışlar da bulunmayacağını söylemiştir” (Büyükcinal, 1991).

Kediler, Burak’ın eserlerinde sevimli ve karakteristik şekilde betimlenmiştir ve kedileri, farklı pozisyonlarda ve durumlarla betimleyerek onların karakterlerini ön plana çıkarmıştır.

Resim 21 :Cihat Burak, *Kediler Mediler, Ne Dediler, Ne Yediler*,1988, Tuval üzerine yağlıboya, 86x76 cm, Hüseyin Hülki Birol Koleksiyonu(Kaynak:<https://www.artfulliving.com.tr/sanat/cihat-burak-ve-imgeler-dunyasi-i-27953>) (Erişim Tarihi: 10.10.2024)

Resim 22: Cihat Burak, *Margo*, 1981, Serigrafi, 50 x 70 cm (Kaynak:<https://www.sanatgezgini.com/cihat-burak-ozgun-baski-serigrafi-margo>) (Erişim Tarihi: 10.10.2024)

2.6 Orhan Peker (1927 – 1978)

Resim 23: Orhan Peker ve Kedisi Başka(Kaynak: <https://tr.pinterest.com/pin/810436895442567948/>) (Erişim Tarihi 20.10.2024)

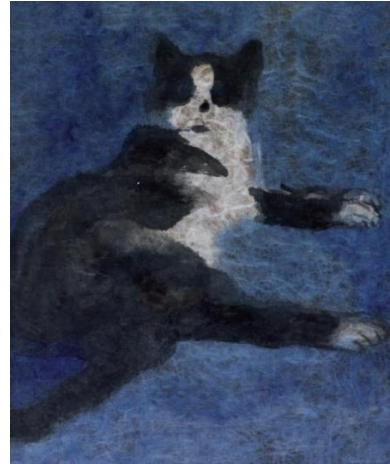
Onlar grubunun bir üyesi olan Orhan Peker, lekeci üslubu benimsemiş sanatçılardan biridir. Peker, genellikle resimlerindeki konuları gündelik yaşama ait sahnelerden tercih etmiş, kediler, atlar, horozlar, itfaiyeciler gibi figürleri sıklıkla çalışmıştır. Ekspresyonist üslubu benimseyen sanatçı ilk dönemlerinde siyah ve gri tonlar kullanmayı tercih ederken, ilerleyen dönemlerinde kullandığı soğuk renklerin yerine canlı tonlar kullanmaya başlayarak renkçi üsluba geçmiştir.

Eserlerinde yer alan kedilerin sanatçı ile tanışması Özden Erdem ile evlenmesiyle başlamıştır “Evlilikleri ardından birlikte yaşayacakları eve Özden hanımın kedi Başka’yı getirmesi, Peker’in kedilerle yakınlaşmasına onları sevmesine yol açmıştır.” (Halıcı, 2017). Peker’in kısa sürede Başka ile kurduğu etkileşimi sanatçının eserlerine de yansımış ve sanatçı

birçok kez Başka'yı resmetmiş ve çalışmalarında kediyi bazen yalnız başına, bazen de insan figürleriyle birlikte resmetmiştir.

Resim 24: Orhan Peker, *Özden, Komşu ve Başka*, 1969 Tuval Üzerine Yağlı Boya, 135 x 136 cm (Kaynak: <https://www.artnet.com/artists/orhan-peker/6>) (Erişim Tarihi 20.10.2024)

Resim 25: Orhan Peker, *Kedi*, Kağıt Üzerine Guaj Boya, 55 x 41 cm (Kaynak: <https://artam.com/muzayede/264-degerli-tablolar-ve-antikalar/orhan-peker-1926-1978-kedi-3>) (Erişim Tarihi 20.10.2024)

2.7 Fikret Otyam (1926 – 2015)

Resim 26: Fikret Otyam ve Kedisi (Kaynak: <https://www.aa.com.tr/tr/kultur-sanat/sanatici-fikret-otyam-hayatini-kaybetti/18344>) (Erişim Tarihi 20.10.2024)

Ressam, gazeteci, fotoğrafçı ve yazar olarak tanın Fikret Otyam eserlerinde yerel ve kültürel konuları ele almıştır. Otyam'ın eserlerine bakmak, Anadolu temasının her detayını görmek ve anlamak için yeterlidir. Çalışmalarında genellikle doğayı, hayvanlar ve insanları kullanmayı tercih eden sanatçı bu figürleri genellikle Anadolu teması içinde işlemiştir. Otyam'ın Anadolu tasvirlerinin amacı halkın dertlerini anlatma isteği üzerine başlamıştır. Fikret Otyam, 1989 yılında Bedirhan Toprak ile yaptığı bir söyleşide, gençliğinde tanık olduğu travmatik olaylar ve karşılaştığı haksızlıkların, ona Anadolu insanının sahipsiz olduğu düşüncesini verdiğini ifade etmiştir. Bu duyguyla hareket eden sanatçı, kendi imkânlarıyla onlara destek olma isteğiyle memleket sorunlarını ele almış ve eserlerinde Anadolu'yu işlemeye başlamıştır (Toprak, 1989).

Halkı hakla buluşturan sanatçı, eserlerinde genellikle sürmeli ve büyük gözlerle izleyiciye doğrudan bakan Anadolu insanı tasvirleriyle dikkatleri üzerine çekmeyi başarmıştır. Aynı zamanda tam bir hayvan severdir Otyam. “Hayvanlara olan merakı, sevgisi de çocukluğuna uzanır. Evlerinin bahçesi, minik bir hayvanat bahçesi gibidir. Köpek, kuzu, sansar, tavşan, yaralı çaylak, kartal, tosbağa türlü çeşit hayvanlarla birlikte büyür” (Özberk, 2019). Eserlerinde de bu hayvanlara sıklıkla yer veren Otyam, keçiler, atlar, kargalar ve kedileri sıklıkla çalışmalarında kullanmıştır.

Resim 27: Fikret Otyam, *Kedi*, 2003, Tuval Üzerine Akrilik, 60 x 70 cm(Kaynak: <https://fikretotyam.com/resimleri/270>) (Erişim Tarihi 20.10.2024)

Resim 28: Fikret Otyam, *Kedi*, Tuval Üzerine Yağlı Boya, 70 x 70 cm (Kaynak: <https://artam.com/muzayede/329-online-muzayede/fikret-otyam-1926-2015-kedi>) (Erişim Tarihi 20.10.2024)

2.8 Gürbüz Doğan Eşkiöglü

Resim 29: Gürbüz Doğan Eşkiöglü ve Kedisi (Kaynak:<https://www.eckruishoutem.be/en/previousexhibitions/cats-gurbuz-dogan-eksioglu-turkey.html>) (Erişim Tarihi 20.10.2024)

Karikatürist ve grafik tasarımcı olan Eşkiöglü, uluslararası üne sahip Türk sanatçıları arasında yer almaktadır. Eşkiöglü, yaptığı çalışmaları ile uluslararası ve yerel birçok ödüle layık görülmüştür. Her zaman üretmeyi seven ve yeniyi açık olan sanatçı 2022 yılında Ezgi Özsan ile yaptığı söyleşide “neden, niçin, nasıl sorularıyla hayatı sorgularım. Bu yapım ise bir şey çizerken, resmederken “anlatıcı” bir yol seçmemde etken olmuştur diyebilirim” (Özsan, 2022) demiştir. Çalışmalarında sıklıkla kedileri kullanan sanatçı gündelik yaşamında da kedilere oldukça yoğun ilgi ve sevgi duymaktadır. 2017 yılında açtığı Benim Kedilerim adlı sergisiyle kedilere duyduğu sevgiyi taçlandıran Eşkiöglü, kedilere olan sevgisi ilk kedisi olan Nazlı

ismindeki tekir kedisiyle başlamıştır. Nazlıya 19 yıl bakan sanatçı kedisinin ölümü ardında başka bir kedi sahiplenmiş ve ona da Küllü İsmi vermiştir (Şimşek, 2020). Ekşioğlu'nun kedilere duyduğu sevgi, yalnızca kişisel yaşamında değil, sanatında da güçlü bir şekilde kendini göstermiştir. Sanatçılar ve kediler arasındaki bu bağ, özgürlük arayışı ve estetik değerler üzerinden bir ortaklık oluşturur. Kedilerin bağımsız ve özgür ruhu, Ekşioğlu gibi sanatçıların yaratıcı dünyasıyla uyum içinde olmuştur ve bu ilişki, eserlerine de yansımıştır. “Yazarlar ve ressamlar kediyi çok severler. Çünkü sanatçılar özgürlüğü seven kişilerdir. Sunulan değerleri kabul etmek yerine kendi değerlerini ortaya koymayı isterler, bu yüzden de kişisel özgürlüğü savunurlar, kedilerin hem estetik görüntüsü hem de özgürlüğe düşkün olmaları belki de onların kedileri sevmelerinin ana nedenidir” (Özsen, 2022). Kedi illüstratörleri yapmaya ilk olarak 1991 yılında The New York dergisinin kapağı için tasarladığı çalışmasıyla başlayan sanatçı, daha sonrasında aynı dergi için başka kapak tasarımlarında yapmış bu tasarımların dört’ünde kediyi kullanmıştır. Devamında ise MediaCat dergisi için on iki ay boyunca kedi temalı kapaklar tasarlamaya başlayan Eyüpoğlu’nun kedi çizimleri birikmeye başlamış ilk olarak G-Art galeride 2018 yılında ilk kedi temalı sergisini açmış devamında ise 2019 yılında “Benim Kedilerim” bir sergi daha açmıştır. Son olarak 2024 yılında “Kedilerin Dünyası” sergisini açarak yaptığı birçok kedi illüstratörünü izleyicisi ile buluşturmuştur. (Özsan, 2022). Kediler, onun eserlerinde yalnızca birer figür değil, aynı zamanda insan doğasına dair zengin temaları içeren birer araçtır. Ekşioğlu’nun kedi resimleri, izleyicilere hem estetik bir deneyim hem de derin anlamlar taşıyan anlatım dili sunar.

Resim 30: Gürbüz Doğan Eyüpoğlu’nun Tasarladığı Çeşitli dergi Kapakları
(Kaynak: <https://www.kedidefteri.com/?p=124>) (Erişim Tarihi: 01.12.2024)

Sonuç

İnsanlar, binlerce yıldır dünyayı hayvanlarla paylaşmış ve zamanla onlarla kurdukları ilişkiyi derinleştirmiştir. İlk çağlardan itibaren hayvanlar, tarımda, ulaşımda ve savaşlarda insanlara destek olmuş, savunma içgüdüleri sayesinde evlerin ve ailelerin korunmasında da önemli rol oynamıştır. Bunun yanında, hayvanların avladığı zararlı türler sayesinde dönemsel hastalıkların azaldığı da görülmüştür. Ancak insan nüfusunun artması ve kentleşme ile birlikte hayvanların doğal yaşam alanları daralmış, bu durum bazı vahşi hayvanların yiyecek arayışıyla kent merkezlerine inmesine neden olmuştur. Öte yandan, insanlar evcilleştirebildikleri hayvanları sahiplenmiş ve onlarla ortak bir yaşam kurmuştur. Günümüzde evcil hayvanlar, yalnızca sahiplenildikleri evlerin bir parçası değil, aynı zamanda insanların duygusal bağ kurduğu dostları haline gelmiştir. Bu evcil hayvanlardan biri olan kediler, bağımsız ve gizemli yapılarıyla tarih boyunca insanların ilgisini çekmiştir. İlk çağlardan itibaren (Orta Çağ dönemi

hariç) saygı gören ve sevilen kediler, esrarengiz davranışları ve kendine özgü karakterleriyle her dönemde dikkat çekmiştir. Kedilerin bu sıra dışı özellikleri, sanatçıların da ilgisini çekmiş ve sanat eserlerinde yer bulmalarına neden olmuştur. Sanat tarihinde kediler, yalnızca bir figür değil, aynı zamanda sanatçılar için bir ilham kaynağı ve motivasyon unsuru olmuştur. Örneğin Louis Wain, yaşamı boyunca onyeddi kedisiyle birçok farklı kedi figürü resmetmiştir. Andy Warhol'un "Sam" adını verdiği 25 kedisi, sanatçının 1954 yılında yayımladığı "25 Kedinin Adı Sam ve Bir Mavi Kedi" adlı kitabına ilham kaynağı olmuştur. Balthus ise çocuk yaşta sokakta sahiplendiği kedisi Mitsou'yu kaybetmesinin ardından duygularını çizim yoluyla ifade etmiş ve "Mitsou" adlı kitabını yayımlamıştır. Sanatçılar, evcil kedileriyle yaşam alanlarını paylaşmış ve bu dostlukları eserlerine yansıtılmıştır. Kediler, sanatçıların yanında yer alarak onları hem motive etmiş hem de yaratıcılıklarına katkıda bulunmuştur. Sanatçılar, kedilerinin çalışma alanlarında dolaşmasından rahatsızlık duymamış, aksine eserlerine dokunan minik patilerden memnuniyet duymuşlardır. Çalışma süreçlerinde kedilerin sanatçının kucağında uydukları ya da yanlarında kıvrıldıkları anlar, fotoğraf karelerinde bile açıkça görülebilen bir uyum ve mutluluk yansıtmaktadır. Sonuç olarak bu araştırma, kedilerin yalnızca bir evcil hayvan olmadığını, sanatçılar için bir ilham kaynağı ve sanat arkadaşı haline geldiğini kanıtlamaktadır. Kediler, sanat eserlerinde sadece bir figür değil, aynı zamanda sanatçının duygusal dünyasının bir yansıması olarak karşımıza çıkmıştır.

Kaynaklar

- AKTAY, A.(2010). *Şizofrenler Neden Sanata Yatkın Olur*. 01 Aralık 2024 tarihinde *Psiko Hayat Dergisi*: <https://psikohayat.com/assets/pdf/8.pdf> adresinden alındı.
- ALLDERIDGE, P. (2020). *Cats Of Louis Wain*. Paris: Pubs Overstocks.
- ATASEVENS, YAYMAN, S.(2017). *Andy Warhol'un Resimlerinde Popüler Kültürün Etkisi*. 01 Aralık 2024 tarihinde *Dergi Park*: <https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/351395> adresinden alındı.
- BUGLER, Caroline. (2011). *The Cat 3500 Years of The Cat in Art*. London:New York:Merrel.
- BÜYÜKÜNAL, F. BERK. İ. TANSUĞ. S. (1991). *Cihat Burak*. İstanbul: Ada Yayınları.
- ÇOLAK AYDIN, İnci. (2019). *Cihat Burak'ın Resimlerine ve Öykülerine Yansıyan Hayvan İmgeleri*. 10 Eylül 2024 tarihinde *Dergi Park*: <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/636860> adresinden alındı.
- GALLİNA, S. (2016). *The Cats of Andy Warhol*. 4 Eylül 2024 tarihinde Wordpress GALLİNA. <https://gallinart.wordpress.com/tag/andy-warhol/> adresinden alındı.
- HALICI E, (2017). *Orhan Peker ve Türk Resim Sanatındaki Yeri*. 22 Eylül 2024 Tarihinde Atatürk Üniversitesi Güzel Sanatlar Enstitüsü *Dergisi*: <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/307859> adresinden alındı.
- HASDEMİR KAYA, H. 2019. *Antik Mısır Toplumunda Kedinin Kutsallığı*. 30 Kasım 2024 tarihinde *Sosyoloji Divanı Dergisi*: https://www.academia.edu/41250425/Antik_M%C4%B1s%C4%B1r_Toplumunda_Kedinin_Kutsall%C4%B1%C4%9F%C4%B1 adresinden alındı.
- LESSO, Rosie. (2023). *Egyptian Cat Goddess: Who Is Bastet?*. The Collector.
- MARK, J. J. (2012). *Cats in the Ancient World*. 07 Temmuz 2024 tarihinde *WORLD HISTORY ENCYCLOPEDIA*:<https://www.worldhistory.org/article/466/cats-in-the-ancient-world/> adresinden alındı.

- NASTASI, A. (2015). *Artists And Their Cats. Andy Warhol*. San Francisco: Chronicle Books.
- NEWELL, A. – H. (2021). *The Artist Ai Weiwei İs Inspired By The Resilience And Self – Contentment Of His Beloved Cats*. 10 Eylül 2024 tarihinde The New York Times Style Magazine: <https://www.nytimes.com/2021/04/12/t-magazine/ai-weiwei-cats.html> adresinden alındı.
- NİZAMOĞLU, C. (2007). *İslam Kültüründe Kediler*. 08 Temmuz 2024 tarihinde Muslim Heritage: <https://muslimheritage.com/cats-islamic-culture/> adresinden alındı.
- ÖZBERK, F. (2019). *Fikret Otyam Kim İçin Ve Neden Yazmıştır*. 29 Aralık 2024 tarihinde Odatv: https://www.odatv.com/kultur-sanat/fikret-otyam-kim-icin-ve-neden-yazmisti-166560?utm_source=chatgpt.com adresinden alındı.
- ÖZSAN, E. (2022). *Gürbüz Doğan Ekşioğlu: “Sanatçılar özgürlüğü seven kişilerdir.”* 22 Eylül 2024 tarihinde Edebiyathaber.Net: <https://www.edebiyathaber.net/gurbuz-dogan-eksioglu-sanatcilar-ozgurlugu-seven-kisilerdir/> adresinden alındı.
- ŞİMŞEK, D. (2020). *Doğan Gürbüz Ekşioğlu ile Söyleşi*. 29 Kasım 2024 tarihinde Kedici: <https://kedici.com.tr/post.php?pId=320&ptype=blog> adresinden alındı.
- TOPRAK, B. (1989). *Tabanca patladı. Kadın yere düştü. Adam kaçtı. Fikret Otyam, Resim, Yazı ve Fotoğrafı Harmanladım; Halkımın Dili, Gözü, Kulağı Olmak İstedim*. 29 Kasım 2024 tarihinde Yeni Düşün Dergisi:
- TORREY, E.F. 2022. *Parasites, Pussycats And Psychosis: The Unknown Dangers Of Human Toxoplasmosis*. İsviçre: SPİNGER.
- TURNER, C. Dennis. BATESON, Patrick. (2014) *The Domestic Cat, The Biology of its Behaviour*. 29 Kasım 2024 tarihinde : United Kingdom Cambiridge University Press https://books.google.com.tr/books?hl=tr&lr=&id=4avCAQAQAQBAJ&oi=fnd&pg=PA83&dq=cat+in+roman+and+greek+culture&ots=Rdso-zONz2&sig=2NgDtAj0kc7r2h7QeQefTaqxumw&redir_esc=y#v=onepage&q&f=false adresinden alındı.
- WOLFMAN, U. R. (2017). *Henri Matisse And The Music Of Color*. 29 Temmuz 2024 tarihinde Interlude: <https://interlude.hk/henri-matisse-music-color/> adresinden alındı.

Resim Listesi

- Resim 1: Resim 1: Tanrıça Bastet, Bronz Heykel, The Met Fifth Avenue'da Galer. (Kaynak: <https://tr.wikipedia.org/wiki/Bast>), (Erişim Tarihi 26.07.2024)
- Resim 2: Firavun III. Amenhotep ve Kraliçe Tiye'nin en büyük oğlu Veliht Prens Thutmose'un kedisinin lahiti. (Kaynak: <https://www.quora.com/Why-are-cats-called-Mew-in-ancient-Egypt>), (Erişim Tarihi 26.07.2024)
- Resim 3: Kedi Mozaigi, Roma Ulusal Müzesi, Palazzo Massimo'da yer almaktadır. (Kaynak: <https://www.peramuzesi.org.tr/blog/bir-kedi-dosyasi/1412>), (Erişim Tarihi 26.07.2024)
- Resim 4: *Kedili Minyatür*, Topkapı Sarayı Müzesi Kütüphanesi. (Kaynak: <https://minyatursanati.tumblr.com/page/3>), (Erişim Tarihi 26.07.2024)
- Resim 5: Mary Beale, *Bir Kediyle Bir Kızın Portresi*, 1665-1670. (Kaynak: <https://www.metmuseum.org/articles/theophile-alexandre-steinlen-cats-socialism-world-war-i>), (Erişim Tarihi 27.07.2024)

Resim 6: Ford Madox Brown, *The Nosegay*, Lady Lever Art Gallery, Port Sunlight National Museums Liverpool. (Kaynak: <https://www.mentalfloss.com/posts/louis-wain-artist-facts>), (Erişim Tarihi:28.07.2024)

Resim 7: Théophile Alexandre Steinlen, *Tournée du Chat Noir de Rodolphe Salis*, Rutgers Üniversitesi'ndeki Zimmerli Sanat Müzesi. (Kaynak: <https://listelist.com/louis-wain-kedi-cizimleri/>), (Erişim Tarihi: 28.07.2024)

Resim 8: Louis Wain Ve Kedisi Birlikte Çizim Masasındalar.(Kaynak: <https://www.bbc.com/news/uk-england-london-59518847>), (Erişim Tarihi:01.12.2024)

Resim 9: Louis Wain, Erken Dönem Kedi Resimleri.(Kaynak: <https://listelist.com/louis-wain-kedi-cizimleri/>), (Erişim Tarihi: 28.07.2024)

Resim 10: Louis Wain, Orta Ve Son Dönem Kedi Eserleri.(Kaynak: <https://gulsahmeralozgur.dr.tr/louis-wain/>) (Erişim Tarihi: 28.07.2024)

Resim 11: Henri Matisse, Nice'deki Hotel Regine'daki Dairesinde Kedisi Ve Kedi Yavrusuyla Birlikte.(Kaynak:<https://www.artsy.net/artwork/robert-capa-henri-matisse-at-cimiez-nice>), (Erişim Tarihi:29.07.2024)

Resim 12: Henri Matisse, *Siyah Kedili Kız*, Özel Koleksiyon.(Kaynak: <https://www.wikiart.org/en/henri-matisse/girl-with-a-black-cat>), (Erişim Tarihi:29.07.2024)

Resim 13: Henri Matisse, *Kırmızı balık ve Kedi*, Pushkin Museum of Art in Moscow, Russia. (Kaynak: <https://sumbulsokak.com/kedi-ile-kirmizi-balik/>). (Erişim Tarihi:29.07.2024)

Resim 14: Andy Warhol ve Siyam Türü Olan Kedisi.(Kaynak: <https://gallinart.wordpress.com/tag/andy-warhol/>), (Erişim Tarihi: 04.10.2024)

Resim 15: Andy Warhol, 1956, *Sam*, Kağıt Üzerine Elle Renklendirilmiş Ofset Litografi. (Kaynak:<https://www.artsy.net/artwork/andy-warhol-sam-sitting-red-cat-with-green-eyes-dot>), (Erişim Tarihi: 04.10.2024)

Resim 16: Andy Warhol, 1956, *Mavi Kedi*, Kağıt Üzerine Elle Renklendirilmiş Ofset Litografi. (Kaynak:<https://shop.nga.gov/warhol-blue-cat-11-x-14-print>), (Erişim Tarihi: 04.10.2024)

Resim 17: Andy Warhol, 1957, *Kedi*, Kağıt Üzerine Mürekkep, Sulu Boya Ve Grafit. (Kaynak:<https://www.artsy.net/artwork/andy-warhol-cat>), (Erişim Tarihi: 04.10.2024)

Resim 18: Ai Weiwei ve Kedisi.(Kaynak: <https://dbqart.org/artists-and-their-pets-2020-june-1/>), (Erişim Tarihi: 04.10.2024)

Resim 19: Ai Weiwei, *Kediler (kırmızı ve siyah)*, 2022, Serigrafi Baskı. (Kaynak: <https://www.myartbroker.com/artist-ai-weiwei/artwork-cats-red-signed-print>), (Erişim Tarihi: 04.10.2024)

Resim 20: Cihat Burak ve Kedisi (Halit Ergüven Arşivi).

(Kaynak: <https://www.unlimitedrag.com/post/cihat-burak-hikayelerinin-guzelligi>)(Erişim Tarihi: 07.10.2024)

Resim 21 : Cihat Burak, *Kediler Mediler, Ne Dediler, Ne Yediler*, Hüseyin Hülki Birol Koleksiyonu.

(Kaynak: <https://www.artfulliving.com.tr/sanat/cihat-burak-ve-imgeler-dunyasi-i-27953>), (Erişim Tarihi: 10.10.2024)

Resim 22: Cihat Burak, *Margo*, 1981, Serigrafi. (Kaynak: <https://www.sanatgezgini.com/cihat-burak-ozgun-baski-serigrafi-margo>), (Erişim Tarihi: 10.10.2024)

Resim 23: Orhan Peker ve Kedisi Başka. ,

(Kaynak: <https://tr.pinterest.com/pin/810436895442567948/>) (Erişim Tarihi 20.10.2024)

Resim 24: Orhan Peker, *Özden, Komşu ve Başka*, 1969 Tuval Üzerine Yağlı Boya.

(Kaynak: <https://www.artnet.com/artists/orhan-peker/6>) , (Erişim Tarihi 20.10.2024)

Resim 25: Orhan Peker, *Kedi*, Kağıt Üzerine Guaj Boya.

(Kaynak: <https://artam.com/muzayede/264-degerli-tablolar-ve-antikalar/orhan-peker-1926-1978-kedi-3>) , (Erişim Tarihi 20.10.2024)

Resim 26: Fikret Otyam ve Kedisi. (Kaynak: <https://www.aa.com.tr/tr/kultur-sanat/sanatici-fikret-otyam-hayatini-kaybetti/18344>), (Erişim Tarihi 20.10.2024)

Resim 27: Fikret Otyam, *Kedi*, 2003, Tuval Üzerine Akrilik. (Kaynak: <https://fikretotyam.com/resimleri/270>) (Erişim Tarihi 20.10.2024)

Resim 28: Fikret Otyam, *Kedi*, Tuval Üzerine Yağlı Boya.

(Kaynak: <https://artam.com/muzayede/329-online-muzayede/fikret-otyam-1926-2015-kedi>)
(Erişim Tarihi 20.10.2024)

Resim 29: Gürbüz Doğan Eşkiöğlü ve Kedisi. (Kaynak: <https://www.ecc-kruishoutem.be/en/previousexhibitions/cats-gurbuz-dogan-eksioglu-turkey.html>), (Erişim Tarihi 20.10.2024)

Resim 30: Gürbüz Doğan Eyüpoğlu'nun Tasarladığı Çeşitli dergi Kapakları. (Kaynak: <https://www.kedidefteri.com/?p=124>) , (Erişim Tarihi: 01.12.2024)